



FACULTATIS MEDICAE
IN ACADEMIA WITTENBERGENSI
SENIOR ET H. T. DECANVS
GEORGIVS AVGVSTVS
LANGGVTH D

PATHOL. ET CHIRVRG. P. P. O.
PANEGRIN MEDICAM

A. D. XII. SEPTEMBRIS CIOIOCLXXVII

H. L. Q. C

HABENDAM

INDICIT

PRAEMISSA

DE

ORTV PISCIVM ABSQVE NVPTIIS
PVLCHRE FABVLARI

COMMENTATIONE POSTERIORE

5/

*1777
2^e*

FACULTATIS MEDICAE
IN ACADEMIA WITTEBERGENSI
SENIOR ET DECANVS
GEORGIVS AVGVSTVS
LANGVETHE
PATER ET CANTOR P. P.
FACULTATIS MEDICAE
M. D. C. C. L. X. V. I. I.
M. D. C. C. L. X. V. I. I.
P. R. A. E. M. I. S. S. A
DE
ORIV PISCIVM AB OVE NVLLIS
PISCIVM AB OVE NVLLIS
COMMENTATIONE POSTERIORE



—




Neminem facile futurum arbitramur, cui magnopere mirum possit videri, **OPPIANVM** etiam, Poetam illum doctissimum, inprimisque in rerum naturalium cognitione pulchre versatum, nobis nuper admodum pro meritis laudatum, **ARISTOTELEM**, tum quidem Philosophorum principem, ac vnicum fere sentiendi magistrum, in causa generandorum animalium, piscium praesertim, nimis presse sequutum esse, solaque eius, vt videtur, auctoritate permotum, cum causa illa genuina, quasi sola non sufficeret, aequiuocam etiam, quam dicunt, causam, ab lege, quam Deus et natura mundo dedit, omnino abhorrentem, coniunxisse. Exemplo *Apucarum*, a *Stagirita* in scenam productarum, eodem modo suam in rem Poëta noster vtitur, earundemque ortum naturalem post legitimas nuptias, ex ovo scilicet, et insolitum, legibusque naturae omnino non consentaneum, absque nuptiis, ex arena, nimirum, limoque, siue maris spuma, breuiore licet, aureo tamen carmine, *) canit. Quum non paucis, ore suo loquens, balbutire possit videri, venustissimum eius interpretem, **LAURENTIVM LIPPIVM**, denuo, sed expeditius veluti loquentem canentemque faciamus. Naturae ordinem recte potiore faciant: Scilicet pisces,

*Se claudunt pelago; non vastum fluctuat aequor
Fundo; non venti surgunt, densaëque procellae,
Quae tumidos frangant fluctus: nam saxa profunda
Terribiles arcent ventos, et marmoris aestum.*

a 2

Florida

*) *Halientic.* lib. I. v. 458 — 476. — et 762 — 797.

*Florida cum ridenti depicti tempora veris,
 Et mare pacatum tranquilla labitur vnda,
 Tum passim salunt pisces prope littora laeti.
 Vrbs veluti dilecta Diis, opibusque superba,
 Letiferas bello nubes obsessa relinquit,
 Quae fuerat longa belli sub mole grauata,
 Et tandem longa belli obsidione soluta,
 Continuo, a duri Martis sudore refecta,
 Et studio pacis gaudens, conuiuia laeta
 Disponit, tota celebrantur in vrbe choreae:
 Sic pisces laeti duros posuere labores,
 Horrida veliferi fugientes littora ponti,
 Saltanti similes ludunt, in fluctibus alti,
 Vere nouo duro Veneris vexantur asilo
 Pisces. cet.*

Quae postrema RITTERSHVSIVS, ill. OPIANI editor, verbum de verbo reddens, significantius utique sic exprimit: Vere autem dulcis stimulus necessariae Veneris, et nuptiae pubescunt, et mutui amores.

Sed non nullis interiectis, necessariae illius Veneris mox obliuiscitur Poëta, ortumque Piscium absque nuptiis, hoc modo canit:

*Qui nec concumbunt, nec foetus nixibus edunt,
 Per se nascuntur, foedo velut ostrea coeno.
 Est non distincto semper leuis ostrea sexu.
 Hos inter pisces nec mas, nec femina, nota.
 Aphritides, imbelle genus, non sanguine natae.
 Paruula sub nullo turba est generata parente.
 Quum fortes imbres densis ex nubibus haurit
 Mens Iouis, ex templo miscetur marmore pontus,
 Tolluntur*



Tolluntur fluctus ceteri vertigine missi,
Qui canas faciunt spumas; utque vnda tumescit.
Ex non praeuisis collecta haec agmina taedis.
Emergunt pelago, subito nutrita videntur.
Spuma nascuntur, de spuma nomina sumunt.
Nascuntur multae, tumido cum fluctuat aestu
Vnda refusa maris, commotaque flamme venti
Feruēt et arenem cum coeno erubāt arenam.
Haec uno congesta loco miscetur, et uno
Congeritur tumulo, cum strata aequaliter vnda
Lataque tranquillo labuntur marmora cursu. cet.

Apuae igitur, vt reliqua animantia omnia, quae terram al-
mam, et sinus aeris, et mare sonorum, frequentant, ex ARIS-
TOTELIS et OPIANI sententia, gemino non fraudatae pa-
rente, mutuis furentes amoribus, nuptias suo tempore cele-
brant, coeunt, concipiunt, non sine labore pariunt, legem-
que adeo, quam mundus accepit, necessaria stimolatae Venere,
cum voluptate obseruant implentque; contra ea autem ex are-
na, limo, coenoque et spuma maris, sine parente, sine qua
sexus distinctione, sine speranda prole et futuri populi incre-
mento, sponte progenerantur, non, nisi forsan in nubibus
natae altaeque, cumque densis imbribus coelo delapsae ab alto.

Atque in hoc luxuriantis ingenii commentum, omnis fe-
re, ad nostra prope tempora, posteritas, tantos habens aucto-
res, sine multa deliberatione consensit. RONDELETIVM, hoc
loco, GESNERVM, ALDROVANDVM, qui pollicem hac in
caussa ARISTOTELI maxime et OPIANO premunt, nomi-
nasse sufficiat. Ornat praesertim hunc locum primo laudatus
loco RONDELETIVS; ^{b)} vtque plurima in mari sponte existe-
re: sic ex Aphyis eam, quae ARISTOTELI 'AΦῆος, et Athe-
naeo

a 3

*) Aquatil. P. I. p. 6. 86. et 208.



naeo *Aphelis*, dicatur, ex superfuitante in mari spuma, post multos imbres, nasci contendit, ipsisque, praeter alia, ostracoderma maxime in societatem adiungit, subiecto hoc exemplo: Quod vero prima istorum origo ex materia putrescente fiat, certissimo indicio est id, quod in stagni nostri parte, quae est ad oppidum *Baleruc*, vernacula lingua nuncupatum, multorum et magnorum mytulorum feraci, accidisse vidimus. In hac, cum sepes, piscandi gratia dispositae, prae vetustate computruissent, iis reuulsis locus mytulis caruit, quoad sepius repositis et ligno tempore limum contrahente, rursus locus mytulorum copia abundauit. Sed mytulis alios etiam pisces addit: Possum certe, inquit, quod vidi, verissime scribere; locus est inter Montempelium, Pezenatium et Betiras, collibus vndique septus; hunc fons nullus irrigat, nullus fluuius, palus aut lacus, alluit; denique in illum, praeter imbrem de coelo, nullus humor influit; quum forte pluuiaë, paucis ante diebus, quam illuc iter faceremus, compleuerant, natura piscibus exornauerat, Cyprinique inter alios plurimi apparebant. Alio itaque loco de *Apua* addit: Apuam nostri, *Aphyen* Graeci, vocant, inquit *PLINIUS*, quoniam hic pisciculus e pluuia nascitur. a Liguribus non nata appellatur. pisciculus est admodum exiguus, vix vquam minimi digiti longitudinem aequans, saepius candidus, aliquando rubescens, nigricantibus oculis. Neque gignit, neque gignitur, sed ex spuma et originem, et nomen, habet. e. q. r.

Pronus in hanc veterum sententiam, de causa et origine Apuarum aequiuoca, vbique *GESNERVS* videtur, hosque pisciculos, Germanorum lingua, *Meer-Seelen* nominandos inuenit, quod ex se et spuma maris orientur. Longius procedit *ALDROVANDVS*,^{e)} et, quasi nullus dubitandi locus amplius supersit, paullo arrogantius decernit et constiuit: Ego *OPPIANI* senten-

e) de *Piscibus*, Libr. II. cap. 28.



sententiam probo, omniumque Apuarum originem ex putredine esse sentio, nullam ex femine; atque eas, quas aliorum piscium feturam vocat ARISTOTELES, sic a similitudine potius, quam cum iis habent, denominari, quam quod re vera ita esse *Philosophus* arbitratus sit. *Philosophus!* ecce Summum ARISTOTELEM, qui, tum temporis, nondum in profundum deciderat.

Mox autem, post illa caliginosa tempora, clarior litterarum lux paullatim exorta est, et latius laetiusque exsplendescere incepit, maxime, postquam CARTESIVS, de omnibus dubitandum, docuerat, excussoque feliciter seruili iugo vnã veritatem potius habendam, quam totum Peripatum, prae se ferre ausus erat. Id quod vel solo ex exemplo sobrius philosophantis WILLVGHBEII^{d)} hac etiam in parte, perspicui intelligique poterit. An Pisces sponte nascantur, nec ne, difficilem quidem esse quaestionem non dissimulat, commemoratoque RONDELETIO, ALBERTVM *magnum*, citante GESNERO, adhuc contraria sententiam, adducit, de generatione piscium spontanea haec habentem: Piscatores hoc genus piscium, Pungitios seu Spinachias dictos, sponte generari aiunt, et ex ipsis alios omnes; hac obseruatione inducti, quod in lacunis nouis primo statim anno inueniantur, et postea sequentibus annis pisces alii diuersi, quamquam nulli fuerint immissi. His suam ipsius sententiam subiicit: Ego, quamuis animalia, saltem perfectiora, quales pisces sunt, sponte nasci, non libenter concedam, nondum tamen video, quid responderi possit argumento illi, sumto ex lacubus et stagnis inter montes, in quos aquae, praeter pluuias, nullae influunt, et tamen inueniuntur in illis pisces, et quidem sui generis, quales in tota circumiacente regione nulli obseruantur. Vnde enim ortum habeant huius modi pisces? Num a prima rerum creatione speciem suam propagarunt
in

d) *Histor. Pisc.* libr. I. p. 18. et libr. IV. p. 342.



in lacubus et stagnis istis? At, verisimile est, non nulla saltem ex stagnis, vel terrae motibus, vel aquarum eluuiionibus, vel montium saxorumque ruina, angustiis oclclusis, vel alio quopiam accidente, vel denique hominum manu, nuper facta esse, nec a prima mundi origine extitisse. Qua sua in sententia LEEVWENHOEKII experimentis se pulchre confirmatum ingenuus profitetur: LEEVWENHOEKIVS ope suorum microscopiorum, nuperrime detexit duplex genus animalculorum, in seminibus piscium, auium, insectorum, quadrupedum, hominumque, e quibus nutritis et augmentatis produci foetus contendit. Tantoque deinceps confidentius pronunciat: Dari in animalibus, saltem perfectioribus, ortum eiusmodi spontaneum, ego certe aegre inducor, vt credam; et iterum: Apuae, inquit, nec procreant, nec procreantur, sed sponte nascuntur sine coitu, ex imbribus, spumescente mari; vnde illa, etiam nomen, ΑΦεῶν, a spuma: aliis a limo putrescente nasci dicuntur: quidquid autem de hac spontanea earum origine fertur, nobis incertum et suspectum est.

Vnum adhuc idoneum auctorem ex recentissimis Ichthyologis, et quasi competentem iudicem, KLEINIVM nostrum, saniora cum WILLVGHBBEIO suo edoctum, libereque, pro recuperata feliciter sentiendi libertate, edicentem, producimus, eius in testimonio iudicioque lubentissime acquieturi: *Aphyae*, scribit, *) i. e. δυσφωῆς, quasi non natae; μικροφωῆς, nimis pusillo corpore, vel non omnino crescentes; Arist. ἀνευτῆς καὶ ἀγχοῖ, quod non accrescant, nec procreent, sed sponte nascantur ex spuma, vnde nomen ΑΦεῶν; ex qua ridicula suggestione veterum *Aphyae Maenidum, Mullorum, cet. enatae.*

Quot autem quibusue condendis, in abditis et occultis rerum naturalium, earumque insolitarum, causis explicandis, fabellis,

*) *Hist. Pisc. Mill. V. p. 28. Conf. Artic. Grau, in nouo nostro Naturae Theatro, Vol. III. p. 509.*



fabellis, causae istae aequiuocae, inprimisque ortus piscium absque nuptiis pulchre fabularis, occasionem fecerint, plenius persequi, id quidem hoc loco, necessaria nostra breuitas, nobis non permittit. Neque vero, ut id negotii suscipiamus, magno opere necessarium videtur, praesertim, quum totam hanc quaestionem *III. HOLLMANNVS*^{f)} tam eleganter, tam et concinne, dudum tractauerit, omnino expediuerit, ut vix quidquam reperiendum sit, quod rationibus eius addi mereatur. Vbi, pro sua modestia, obiter tantum notauit, *GOD. POLYC. MVLLERVM*, non infimi sane subsellii Philosophum, caussarum aequiuocarum patrocinium sine successu suscepisse, suam sententiam sic subiicit, ut in eam nos facile trahat: Vel ex praemissis, inquit, iam indicare facile licet, fieri nullo modo posse, ut artificiosissimae minimorum etiam animalculorum machinae, casu fortuito, aut, quod multis olim persuasum fuit, ex materia quadam putrida, adeoque et sine seminum quorundam praesistentia, oriri unquam vel possint, vel potuerint. Idem vero, a posteriori quoque, per experientiam, iam satis confirmatum est, ita, ut nullum adhuc exemplum in contrarium proestet. Neque enim vel ex hominum, animantiumque aliorum, excrementis, vel ex carnibus etiam putrefactis, vel ex aliis eiusmodi corporibus, insecta procreantur, si a similibus animalculorum accessu eadem defendantur. Atque etsi vel in ipsis hominibus, vel in aliis animantibus perfectioribus, viuentibus, vermes nonnunquam inueniantur, quorum semina vel extra hominem indicare, vel saltem, quomodo in illorum corpora peruenerint, inuenire, non licet; ob incomprehensibilem tamen seminum istorum subtilitatem, quae cum potulentis, et esculentis, insensibili quadam ratione, in corpus nostrum saepe se insinuant, praeci-

f) *Vniu. Philosoph.* Tom. II. p. 593.



praeexistentiam illorum non statim negare licet. Certe, quae in plantarum variarum foliis, fructibus, et tumoribus, saepe deprehenduntur animalcula, a similibus eiusmodi animalculorum ovis, in iisdem depositis, originem suam trahere, iam recentiorum physicorum industria extra dubitationem omnem posuit. Reliqua hic locus non capit, ab omnibus harum rerum curiosis, cum subiecta nota doctissima, suo gratius ex fonte petenda.

Relinquamus igitur haec, et alia, opinionum commenta, tempori delenda, et ad institutum,

Viri nobilissimi atque doctissimi,

CAROLI LEBERECHE EHREGOTT GROESSELII,

Buchholzio-Hermunduri,

Medicinae Candidati Dignissimi,

more maiorum Lectoris humanissimi benevolentiae commendandum, progrediamur, qui vitae curriculum et studiorum rationes ipse suis verbis commemoret:

Ego CAROLVS LEBERECHE EHREGOTT GROESSEL natus sum Buchholzii Hermundurorum anno huius seculi LI. Patre vtor viro probo atque honesto, quondam in ciuitate patria Chirurgo, iam vero Dresdae apud milites, qui in armamentario versantur, Proto-Chirurgo, matre vero ex gente BAVMANNIANA. Hi optimi parentes adhuc superstites omnem mouerunt lapidem, ut in principiis religionis et artium ingenuarum rite atque mature imbuerer. Hinc factum est, ut
a pri-

a primis annis priuata institutione Rev. M. BECHERI, Pastoris apud
 ciues meos meritissimi, neque multo post Praenobilissimi KEMPII,
 Rectoris Lycei, quod Wolkensteinii est, Doctissimi, uterer. Tandem
 etiam Dresdae a Praenobilissimo M. QVELLIO, Rectore tunc tempo-
 ris Lycei Neopoleos meritissimo, elementaribus scientiis sum instructus.
 Postquam vero arti chirurgicae me deuoueram, ab ipso patre optimo
 in ea sum initiatus atque edoctus. Coepi tunc frequentare collegia
 medico-anatomico-chirurgica, quae Dresdae in Theatro anatomico,
 et a Doctoribus sic dicti Collegii sanitatis publice atque priuatim ha-
 bentur, eorumque exercitationibus assidue interfui. Tandem Witten-
 bergam accessi, et anno MDCCLXXIV. ab Excell. D. ZEIHRO,
 tunc Rectore Magnifico, academicorum numero insertus sum. Ex eo
 tempore interfui praedlectionibus Magnif. D. LANGGVTH, quas ille
 habuit in Therapiam generalem, medicinam clinicam et methodum do-
 ctrinae medicae uniuersae. Ex ore Magnif. BOEHMERI autem per-
 cepti Physiologiam, uniuersam Anatomiam, Botanicen, et Materiam
 medicam. Tandem beneficia in me collata, eximiamque beneuolentiam
 Senis summo pietatis studio deuenerandi, Illustris, inquam, TRILLERI
 nostri, laudibus extollere debeo, ex cuius colloquiis atque doctissimis
 sane scriptis multi iuque uberrimi ad meam qualemcunque in arte me-
 dica notitiam augendam redundarunt fructus. Caeterum omnia, in
 quibus profeci, honesto et indefesso studio Experientissimi Domini
 NÜRNBERGERI, Med. D. et Acad. Bibliothecar. me debere profiteor,
 qui in omni arte medica satis fideliter me erudiuit. Quum iam in eo
 constitutus sum, ut ad summos in Medicina honores modeste aspirare



*mihī liceat, Lectorem Beneuolum, qua possum, obseruantia rogo, ut
instituto meo benigne faueat.*

Dictus vero est huic Solemnitati ab Ordine nostro dies
XII. Septembris, quo, Praefide, *Illustri* TRILLERO nostro,
Collega, Fautore et Amico, Coniunctissimo, Disputationem
Inauguralem, *de Odore Medici*, H. L. Q. C. defendendam in se
suscipiet. vos, igitur, RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICE,
PATRES CONSCRIPTI, OMNIUM ORDINVM FAVTORES ET
AMICI, GENEROSISSIMI AC NOBILISSIMI CIVES AC COM-
MILITONES, qua decet, obseruantia et humanitate rogamus,
vt Panegyri huic nostrae, pro beneuolentia et fauore vestro,
frequentes adesse velitis.

P. P. Dom. xv. p. F. Trin. A. S. R. MDCCLXXVII

WITTENBERGAE

LITTERIS CAROLI CHRIST. DÜRRII ACAD. A TYPIS



ULB Halle

3

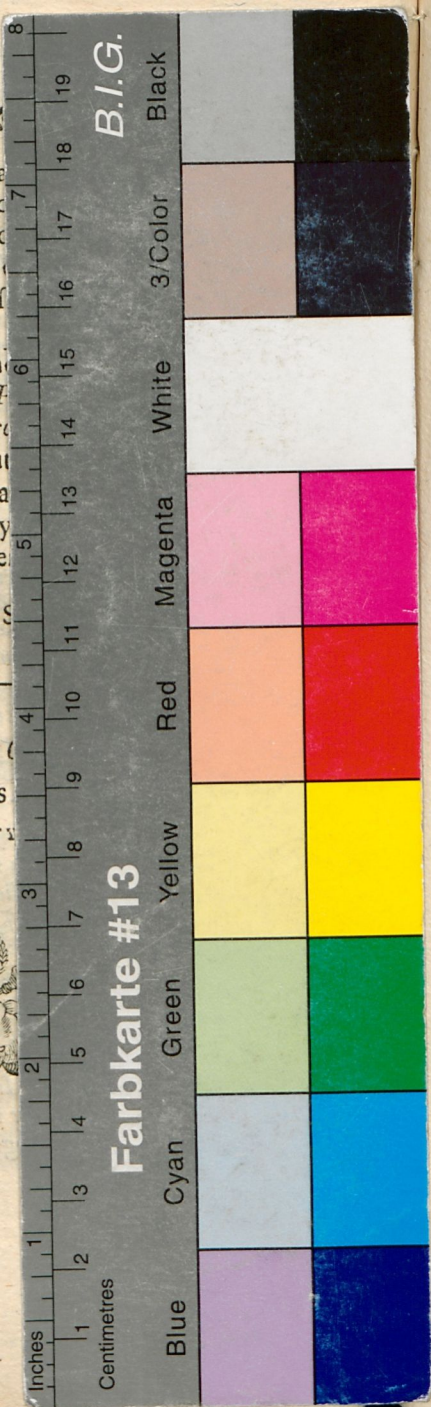
002 265 427



(f) Sb.







B.I.G.

Farbkarte #13

FACVLTATIS MEDICAE
IN ACADEMIA WITTENBERGENSI
SENIOR ET H. T. DECANVS
GEORGIVS AVGVSTV
LANGGVTH D
PATHOL. ET CHIRVRG. P. P. O
P ANEGYRIN MEDICAM
A. D. XII. SEPTEBRIS CIOIOCCCLXXVII
H. L. Q. C
H A B E N D A M
I N D I C I T
P R A E M I S S A
D E
O R T V P I S C I V M A B S Q V E N V P T I I S
P V L C H R E F A B V L A R I
C O M M E N T A T I O N E P O S T E R I O R E

